

1000455 2
SUOMEN KUUROSOKEAT RY
SANNA NIINIKOSKI
UUDENMAANKATU 28
00120 HELSINKI

Lumpeenkukka

*Kirkas sininen
vedenpinta hohtaa
auringon kimaltaes'.*

*Pinnalla kelluu
lumpeenkukka
puhtaan valkoinen.*

*Pilvisen päivän harmaus
heijastuu veden pintaan.
Lumpeenkukan valkeus
säilyy ja
lehtien vihreys.*

*Suomen sini, vihreys
ja valkeus
luonnon kauneus.*

Vieno Hyttinen

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Kesä-heinäkuu 6-7/1998

Aurinkoista kesää!

TUNTOSARVI 24.vuosikerta, ISSN 0358-2280

Julkaisija: Suomen Kuurosokeat ry, Uudenmaankatu 28, 00120 Helsinki.
Puhelin (09) 5495 350. Tekstipuhelin (09) 5495 3526. Fax (09) 5495 3517.

Päätoimittaja: Anu-Liisa Rönkä **Toimittaja:** Raili Karisaari

Toimitusneuvosto: Anu-Liisa Rönkä, Unto Honkanen, Vieno Hyttinen, Marja-Liisa Ritala,
Ritva Väisänen, Ulla Kungas, Raili Karisaari.

Vuosikerta 150 mk. Lehti ilmestyy 11 kertaa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteenä,
videona, ruotsinkielisenä käännöksenä ja sähköpostina.

Sisällys:

Lomapostia.....	2
Pääkirjoitus: Kesää, kursseja, latautumista. Seija Troyano	3
Valtakunnallinen Usher-seminaari Oulussa.....	4
Urasuunnittelun opas.....	5
Usher-nuorten toiminnallinen näkö.....	6
Pitää tarttua mahdollisuuksiin..	8
Väitös kuurosokeiden viittomakielestä.....	10
Kiasma esittelee nykytaidetta...	12
Ihmeitä kesäkadulla.....	14
Tulkinkäyttäjän opas.....	14
Kesätöissä kuntoutumiskeskuksessa.....	16
Tule kulttuuripäiville.....	17

Lukijan posti

Amerikan ja Kanadan matka Marja Heinonen	18
Matkalla Turkissa Hilkka Nieminen	20
Enontekiöllä juhittiin Hilja Rantatalo	22
Laivamatkalla Hilkka Kasurinen	22
Lumpeenkukka Vieno Hyttinen	24

Seuraava lehti ilmestyy 21.8. Aineiston oltava toimituksessa 10.8.

Lomapostia

Suomalaiset lähettävät kesän aikana noin 10 miljoonaa postikorttia. Korteja lähetetään sekä kotimaasta että ulkomailta. Innokkaimmat lähettävät samalta matkalta useita kortteja, tilanteen mukaan.

Lomakortti kertoo yleensä, missä ollaan, miten menee ja millainen on sää. Yksi tavallisimpia postikortin viestejä onkin, että "Täällä on mukavaa ja aurinko paistaa". Joskus etelän aurinkorannoilta kirjoitetaan, että "Täällä on lämmintä".

– Mikäpä siinä, kortteja on jokapaikassa mukava saada. Kortti viestittää, että lähettäjä on muistanut minua ja haluaa jakaa lomaelämyksensä kanssani.

Itse suhtaudun korttien lähettämiseen vähän samalla tavalla kuin rakkaudentunnustuksiin. Pitää olla vahva tunne siitä, että juuri tämän kortin haluan lähettää juuri sille henkilölle. Ja pitää olla jotakin erityistä sanottavaa; ilmoista en suositu kirjoittamaan, ellei kysymyksessä ole vähintään pyörremyrsky tai maanjäristys. Joskus olen piirtänyt kortin itse.

Ja tiedoksi kaikille lomakorttien lähettäjille: postikortin ja tavallisen kirjeen postimaksu nousee heinäkuun alussa 3 markkaan. – RK

PÄÄKIRJOITUS

Kesää, kursseja, latautumista

Tapasin äskettäin vanhan ystäväni 23 vuoden takaa. Ensimmäisen kerran tapasimme Ruotsissa, jossa työskentelimme kesän -73 ja ja-oimme yhteisen huoneen. Ihmettelin kuinka vauhdikkaasta ystävästäni on "kasvanut" tyylikäs neljän lapsen äiti, joka osaa yhtä ja toista. Ystäväni puolestaan ihmetteli kaikkea minulle tapahtunutta ja varsinkin sitä, kuinka vamman kanssa yleensä voi elää myönteistä elämää ja selvitä.

Join kahvia ja nautin ystäväni leipomaa unelmaista omenatorttua. – Kuinka sinä tällaisen olet loitnut, ihastelin ja maistelin. Ystäväni naurahti ja totesi, ettei naimisiin mennessään osannut mitään – ei leipoa eikä laittaa ruokaa, mutta olihan onneksi kursseja, joilla oppi. (Ne kurssit hän kävikin Ranskassa!)

– Kursseillahan kaiken oppii, mitä ei koulussa ja elämässä, virnistin. Varsinkin minä olen kursseja tarvinnut laidasta laitaan selvitäkseni hengissä!

Tänäkin kesänä oma yhdistyksemme tarjoaa kursseja ja leirejä, joilla on mahdollista oppia "mitä ei vielä osaa". Jollakin lomaleirillä on palokkittu jopa Laiskin Lomailija, taito sekin joka on opittavissa! Oman "ruokahalun" mukaan voi valita erilaisista vaihtoehdoista.

Itse haluan tänä kesänä hiljentyä, viettää aikaa luonnon keskellä ja olla vaan. Takana on työntäyteinen vuosi ja kahden läheisen kuolema.

Toivon, että itse kukin tahollaan saa kesän aikana mahdollisuuden latautua uuteen jaksamiseen ja työkauteen parhaalla mahdollisella tavalla.

Lämmintä kesää, kukkia, mansikoita ja varsinkin hyvää mieltä kaikille!

Seija Troyano
Varapuheenjohtaja

Valtakunnallinen Usher-seminaari Oulussa

Anu-Liisa Rönkä

Oulussa pidettiin valtakunnallinen Usher-seminaari 10.-11.6. Seminaarin tarkoituksena oli antaa tietoja ja tukea Usher-nuorten parissa työskenteleville henkilöille. Samalla seminaari oli Usher-nuorten opintojen ohjauksen projektin päätöstilaisuus. **Anni Lausvaaran** vetämä projekti on ollut käynnissä v. 1995-1998 Kuulonäkövammaisten kuntoutumiskeskuksessa Jyväskylässä.

Anni kertoo, että vaikka projekti päättyy, niin työ Usher-nuorten parissa jatkuu. Vetovastuu siirtyy Annilta Oulun kuulovammaisten koululle. Koulun ohjeuskeskus alkaa nyt tukea koko maan Usher-oppilaiden ohjausta. Maassamme on parikymmentä peruskoulua käyvä Usher-oppilasta.

Usherin oireyhtymää kantava nuori on omalla paikkakunnallaan usein ikäluokkansa ainoa Usher-henkilö. Ympäristöllä ei ole välttämättä tietoa nuoren tarvitsemista tukitoi-

Anni Lausvaara ja Oulun kuulovammaisten koulun opettaja Raisa Sieppi Usher-seminaarin yleisönä.

mista. Kunnollisen ohjauksen avulla nuori voi opiskella ja päästä kykyjään ja taipumuksiaan vastaavaan työhön. Työpaikka voi löytyä sellaiseltakin alalta, joka aluksi tuntuu mahdottomalta kuulonäkövammaiselle.

Apuvälineiden avulla Usher-henkilö voi toimia monissa tehtävissä. Työtehtäviä voi myös eriyttää ja jakaa työtovereiden kanssa. Kuulonäkövammaisen työntekijä voi tehdä vähemmän niitä töitä, joissa tarvitaan kuuloa ja näköä, ja enemmän niitä töitä, joissa vammasta ei ole haittaa.

Urasuunnittelun opas

Anni Lausvaara on tehnyt Usher-nuorten urasuunnittelun oppaan, joka ilmestyi juuri ennen seminaaria. Opas on tarkoitettu Usher-nuorille ja niille ammattilaisille, jotka pohtivat nuoren kanssa tämän jatko-opintoihin siirtymistä.

Pieni, parinkymmenen Usher-nuoren joukko asuu maassamme hajallaan eri paikkakunnilla. Tavallisesti nuori on omalla paikkakunnallaan ikäluokkansa ainoa Usher-henkilö. Vaarana on, että hän jää vaille kunnollisia tukitoimia. Kunnollisen tuen avulla nuori voisi lähteä kykyjään ja taipumuksiaan vastaavalle urapolulle.

Miten Usher vaikuttaa urasuunnitteluun?

Uudessa opaskirjassa on tietoa siitä, miten kuulo- ja näkövamma vaikuttaa urasuunnitteluun. Siinä esitellään eri oppilaitoksia, jotka ovat erikoistuneet kuulovammaisten tai kuulonäkövammaisten opettamiseen. Oppaassa on selvitetty myös keskeisiä palveluja ja tukitoimia, joita nuori voi käyttää. Oppaasta löytyy testi, jonka avulla nuori voi tutkia omia taipumuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan. Ja oppaan lopussa joukko kuurosokeita

aikuisia kertoo omista koulutus- ja urapoluistaan.

Oppaassa todetaan, että kuulonäkövammaisen nuoren urasuunnittelussa tarvitaan rohkeutta ja ennakkoluulotonta asennetta. On ajateltava luovasti erilaisia ratkaisuja, joiden avulla opiskelu ja osallistuminen työelämään onnistuvat.

Usher-nuorten urasuunnittelun opas

Anni Lausvaara
Suomen Kuurosokeat ry,
julkaisuja A1/1998, hinta 50 mk

Tilaukset:
Kuulonäkövammaisten kuntoutumiskeskus
Kukkumäentie 27
40600 Jyväskylä
p. 014 - 446 11, tp. 014 - 446 1128

Anita Palo ja Elisa Mikkola tutustuvat Usher-nuorten urasuunnittelun oppaaseen.

Usher-nuorten toiminnallinen näkö

Suomen Kuurosokeat ry:n asiantuntijalääkäri, silmälääkäri Lea Hyvärinen puhui Usher-seminaarissa oireyhtymään liittyvästä näkövammasta.

Usherin syndrooma ei ole varsinainen sairaus: oireyhtymällä ei ole sairauden tunnusmerkkejä, vaan kysymys on terveistä lapsista, joilla on kuulo- ja näkövamma. Näkövammaman aiheuttaa verkkokalvon poikkeavasti ohjelmoitu solujen kuoleminen eli kuduskato. Kuduskato alkaa yleensä keskeistä verkkokalvoa ympäröivällä alueella.

Toiminnallista näköä arvioitaessa mitataan keskeinen näöntarkkuus, näkökentän laajuus ja rakenne, kontrastiherkkyys ja värinäkö sekä mukautuminen matalampaan valotasoon.

Näköä arvioitaessa tavallisin mitaus on näöntarkkuuden mittaaminen. Se mitataan näkötaululla. Sillä mitataan, mikä on pienin kuvio koko, jonka henkilö näkee tietyltä etäisyydeltä. Näöntarkkuus tulee

mitatatietyssä valotasossa. Sen lisäksi se on mitattava myös oppilaan koululuokassa ja eri aineopetusluokissa, mahdollisesti myös käytävävalaistuksessa.

Koulua ajatellen tulee määrittää, minkä kokoista kirjoitusta oppilas näkee taululta. Tulokseen vaikuttaa esimerkiksi taulun väri ja tussin tai liidun laatu. Lisäksi selvitetään, minkä kokoisen tekstin oppilas pystyy näkemään piirtoheittimen kuvasta. Jos piirtoheitin häikäisee liikaa, oppilaan tulee saada kalvojen kopiot paperilla.

Kontrastien näkeminen

Kontrastiherkkyden mittauksessa selvitetään, mikä on se vähäisin vaaleusero vierekkäisten pintojen välillä, jonka henkilö vielä pystyy erottamaan. Matalakontrastinen näkö tieto on erityisen tärkeää kommunikaatiossa, koska ilmeiden liikkeet kasvoilla aiheuttavat hyvin vähäisiä varjoja. Pohjoismaiset kasvot ovat usein hyvin vähäkontrastisia, jolloin kommunikaatiota hel-

pottaisi, jos puhuja käyttäisi huulipunaa tai rajauskynää. Rajauskynää voivat käyttää myös miesopettajat.

Matalien kontrastien erottaminen on tärkeää myös liikkumisessa. Eri tyisesti luminen maisema pehmeine nietoksineen on pilvisenä päivänä tasaista valkoista sumua, jos kontrastiherkkyys on alentunut. Heikkonäköisten orientoituminen ympäristössä helpottuu, jos tilassa on kontrastisia kohtia: vaaleaseinäisessä luentosalissa tummat ovet ja tummat ikkunaverhot. Portaissa taas kontrastiset liukuesteet helpottavat liikkumista.

Häikäistyminen ongelmana

Häikäistyminen on yleinen näkövammaan liittyvä ongelma. Usher-nuorilla sen aiheuttaa verkkokalvon tappisolujen määrän väheneminen. Tappisolut toimivat päivänvalossa, verkkokalvon sauvasolut taas hämärässä. Kun tappisolujen määrä vähenee, sauvasolut toimivat myös päivänvalossa. Koska sauvasolut ovat erittäin herkkiä valolle, ne häikäistyvät päivänvalossa, jolloin kuvan laatu huononee.

Filtterisilmälaseja on kehitetty 60-luvun lopulta saakka. Ne suodattavat valosta sinivihreän alueen, joka aktivoi sauvasolut. Filtterilasi

päästää läpi sinistä valoa jonkin verran ja läpäisee lähes kaiken keltaoranssin ja punaisen valon. Kun sauvasoluja aktivoivaa sinivihreää valoa pääsee lasien läpi vähän, solut eivät häikäisty vaan toimivat aivan kuin kyseessä olisi hämärä. Samanaikaisesti kuitenkin tappisolut saavat riittävästi valoa eli tappi- ja sauvasolut pystyvät toimimaan samanaikaisesti. Tällöin tappisolujen lisäksi saadaan käyttöön miljoonien sauvasolujen näkötoiminta. Tämän takia maailma näyttää valoisammalta filterin läpi katsottuna kuin ilman sitä.

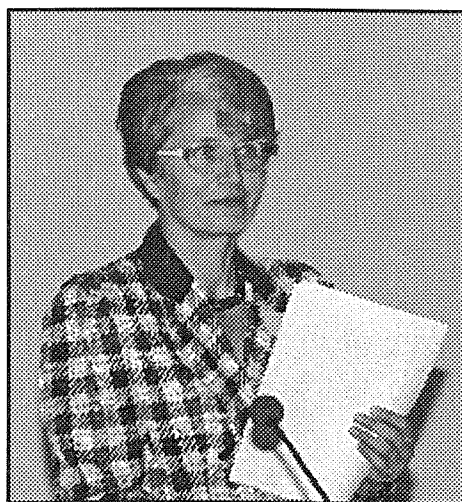
Näkökenttä tutkitaan useallakin erilaitteella. Toiminnalliselta kannalta tärkeää on mitata, kuinka suuri on se kenttä, jota Usher-henkilö käyttää kommunikaatiossaan eli niin sanottu kommunikaatiokenttä. Se tulisi jokaisen kuulonäkövammaisen kanssa toimivan henkilön hahmottaa jokaisessa kommunikaatiotilanteessa.

Toinen näkökentän toiminnallisesti tärkeä ominaisuus on liikkumiseen käytetyn näkökentän laatu. Päivän näön valaistustasossa useimmilla Usher-nuorilla on vielä riittävän laaja näkökenttä, jotta he voivat liikkua vaivattomasti. Sen sijaan hämärässä kenttä saattaa kaventua niin, että näkövammaisen liikkumistekniikoiden opettelu on aiheel-

lista. Niistä ensimmäisenä ei tule käyttöön valkoinen keppi, vaan kunnon taskulamppu. Sen avulla itsenäinen liikkuminen on mahdollista hämärässäkin. Näkövammaisen liikkumistekniikoissa kuuloinformaation perusteella orientoituminen on tärkeää. Kuulovammaisen heikkonäköinen on erityisessämassa jo silloin, kun toisen korvan kuulo vasta on alentunut. Suunta-kuulo ei toimi, mikä olennaisesti vaikeuttaa orientoitumista.

Esitelmän aikana ja sen lopussa esitettiin runsaasti kysymyksiä, jotka osoittivat, että tällaista tietoa tarvitaan. Jotta kuulonäkövammaisen nuori voi integroitua kuulovammaisten opetustilanteeseen tai yleisopetuksen luokkatilanteeseen, opettajien ja koulutovereiden tulee tietää riittävästi kuulonäkövammaisuudesta.

Tiivistelmän on kirjoittanut Lea Hyvärinen.

Seija Troyano:

Pitää tarttua mahdollisuuksiin

Seija Troyano puhui Usher-seminaarissa omista kokemuksistaan: mitä vaikutuksia Usherin oireyhtymällä on ollut hänen elämäänsä.

Seijalla oli vaikeuksia näön ja kuulon kanssa jo kouluaikana. Hän ei kuitenkaan kertonut niistä kenellekään. Eikä hän itsekään oikein tiennyt, mistä on kysymys.
– Minulla oli monenlaisia käytännön ongelmia, mutta suurin ongelma oli se, että salasin ne kaikilta.

Koulun jälkeen Seija lähti viettämään välivuotta Englantiin. Vuosi venyi lopulta kymmeneksi vuodeksi. Seija opiskeli, työskenteli, meni naimisiin ja perusti perheen. Välillä hän työskenteli kolmessa eri paikassa päivän aikana.

Kymmenessä vuodessa englannin kielen oppi mukavasti lukemaan huulilta. Seija opiskeli kieltä Oxfordin Kansainvälisessä kielikoulussa, mutta haaveet lopputentistä kariutuivat kuullun ymmärtämiskokeeseen. Puhe tuli nauhalta, eikä apuna ollut huuliota. Oli pakko myöntää opettajalle ja opiskelutovereille, ettei kuule.

Seija palasi koti-Suomeen ja sai kuulla, että hänellä on Usherin syndrooma. Tietoa oli aluksi vaikea hyväksyä. Muutama vuosi kului synkissä tunnelmissa. Elämä oli pelkkää sopeutumista ja kuntoutumista. Mutta vähitellen toivo heräsi.

– Kymmenen vuotta sitten sain tilaisuuden palata työelämään. Pääsin Kelan työkokeilun kautta kolmeksi kuukaudeksi lasten päiväkoitiin. Ja tässä työssä olen edelleen.
– Työ on ollut minulle parasta mahdollista kuntoutusta. Sitä kautta saan ystäviä ja voin pitää kiinni normaalista elämänmenosta.

Seijalla on 30 työkaveria ja päiväkodissa käy satakunta lasta – kaikki kuulevia. Seija on kertonut rajoituksistaan sekä työtovereille, lapsille että lasten vanhemmille. Hän on selittänyt kaikille, miten hänen kanssaan on toimittava, jotta hän kuulee ja huomaa, että jollakin on hänelle asiaa.

– Työpaikalla kukaan ei ole tehnyt asiasta ongelmaa. Kaikki on ollut luontevaa ja saan tarvittaessa apua muilta.

Työ ei ole Seijalle itsestäänselvyys. Työsopimus tehdään yleensä vuodeksi kerrallaan. Sopimuksen päättyessä Seija joutuu usein perustelemaan, miksi työ on hänelle niin tärkeää. Seija kiittääkin kotikau-

punkinsa Varkauden päättäjiä myönteisestä suhtautumisesta.

Seija toivoo, ettei nykyisten nuorten uravalinnoissa tuijotettaisi aina kuulon ja näön rajoituksiin.

– Pitää katsoa mahdollisuuksia. Mitä kaikkea voi kuitenkin tehdä. Pienillä tukitoimilla ja muuttamalla jotain toimintatapaa voi tehdä monenlaisia töitä.

Seija iloitsee siitä, että omalla kohdallaan hän on onnistunut toteuttamaan monia erilaisia asioita. Hänellä on ansiotyö päiväkodissa, jossa hän viihtyy, koska hän pitää työstä lasten parissa. Toiminta Suomen Kuurosokeat ry:ssä tarjoaa myös mielekästä tekemistä: tiedottamista Usherin syndroomaan liittyvistä asioista, vertaistukemista ja hallitustyöskentelyä. Myös kansainvälinen yhteistyö tuntuu mielekkäältä. Mieli on avoinna kaikelle uudelle, mitä eteen tulee.

Löytyisikö kirjeenvaihtoystävää Suomesta. Kuuro, 31-vuotias, amerikkassa asuva italialainen mies haluaisi kirjeenvaihtoon suomalaisen kanssa.

**Gary Martine
6032 Alport Apt 19
Wolcott, NY 14590
USA**

Väitös kuurosokeiden viittomakielestä

Filosofian kandidaatti **Johanna Mesch** on tutkinut tuoreessa väitöskirjassaan kuurosokeiden käyttämää viittomakieltä. Mesch on nyt ensimmäinen kuuro suomalainen, joka on väitellyt tohtoriksi. Maailmassa kuuroja tohtoreita on muutama, mutta ei kovin monta.

Kun Johanna Mesch oli lukiossa, eräs luokkatoveri ei juuri uskonut hänen mahdollisuuksiinsa.

– Ethän sinä raukka pääse edes ylioppilaaksi, kun olet kuuromykkä, hän sanoi.

– Olisi mukava tavata se tyttö, ja kysyä hänen mielipidettään, Mesch sanoo nyt.

Mesch kiinnostui tutkimaan kuurosokeiden kädestä käteen viittomista. Hän oli kiinnostunut siitä, miten käsien kautta tapahtuva vuorovaihtus käytännössä tapahtuu. Vastaavaa tohtoritason tutkimusta maailmassa ei ole aiemmin tehty.

– Kuurosokeat eivät näe toistensa ilmeitä tai muuta ruumiinkieltä, mikä

on hyvin tärkeä osa kuurojen välisessä kommunikoinnissa. Siksi heidän täytyy antaa palautetta ja ilmaista tunteensa muulla tavalla.

Erilaisia liikkeitä ja kosketuksia

Mesch kertoo havainneensa, kuinka kuurosokeat ottavat viittomavuoron itselleen tai antavat sen keskustelukumppanilleen erilaisilla käden liikkeillä. Liikkeet ja kosketukset ovat erilaisia sen mukaan, puhuuko toinen osapuoli yksin, vai onko kyseessä keskustelu. Erilaiset kosketukset, kevyet tai voimakkaammat kertovat toiselle osapuolelle tunteista ja niiden tasosta.

– Tulkkaustilanteessa voi joskus käydä niinkin, että kuurosokea nukahtaa kesken kaiken, kun tulkki ei ilmaise mitään tunteita, Mesch sanoo.

Johanna Mesch teki väitöskirjansa ruotsiksi Tukholman yliopiston kielitieteen laitoksen viittomakielen osastolle. Petäjävedellä syntynyt

Johanna Mesch muutti Ruotsiin 11 vuotta sitten. Hän oli tavannut kolme vuotta aiemmin nykyisen miehensä Urban Meschin, ja pariskunta päätti asettua miehen kotimaahan.

– Ratkaisu oli vaikea, mutta kuurojen työ- ja opiskelumahdollisuudet olivat silloin Ruotsissa paremmat kuin Suomessa.

Tukholman yliopistossa alkoi vähitellen kypsä ajatus väitöskirjan tekemisestä. Työ kesti seitsemän vuotta. Aivan täyspäiväistä puurtamista ei kuitenkaan ollut. Väliin mahtuu muun muassa kaksi äitiyslomaa. Pojat kuulevat normaalisti, mutta kotona käytetään äidin ja isän vuoksi viittomakieltä.

– Ja nimenomaan ruotsalaista viittomakieltä. Se on lähellä suomalaista, sillä viittomakieli tuli meille Ruotsista 1800-luvulla.

Tutkimustaan varten Mesch luki kirjallisuutta ja artikkeleita sekä videoita kuurosokeiden kanssakäymistä. Aluksi lähdeaineistoa oli vaikea löytää, mutta lopulta materiaalia oli niin paljon, että aiheen rajaaminen tuotti ongelmia.

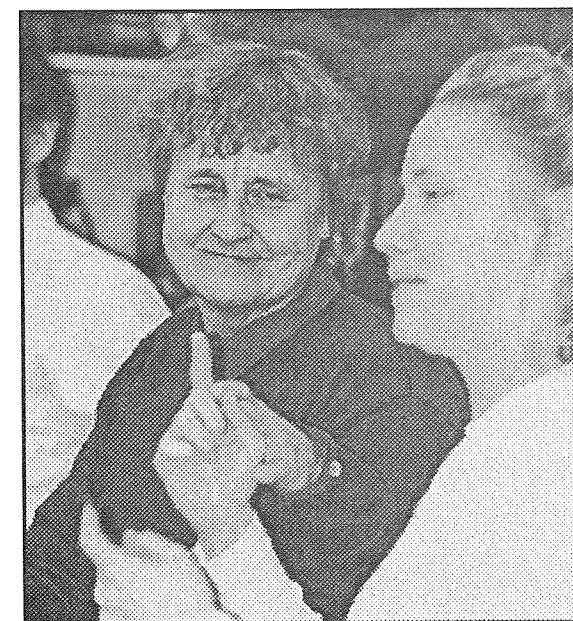
Mesch toivoo, että hänen esimerkinsä rohkaisisi muita suomalaisia kuuroja etenemään opinnoissaan. Nyt vain harvat jatkavat lukioihin tai korkeakouluihin.

– Monilla syynä huonoon koulutukseen on se, että heillä on huono suomen kielen taito. Tarvitaan rohkeutta, motivaatiota, itsepäisyyttä ja uskoa omaan itseensä, jotta päästäisiin yli henkisestä kynnyksestä tässä suhteessa, Mesch sanoo.

Mesch työskentelee vuoden loppuun Ruotsin kuurojen liiton projektisihteerinä. Syksyksi on varattu lukuisia luentomatkoja. Hän aikoo myös jatkaa tutkimustyötään joko yliopistossa tai itsenäisesti.

– Mutta en minä mikään lukutoukka ole, laskettelua, hiihtoa ja golfia harrastava tuleva tohtori nauraa.

Juttu muokattu Helsingin Sanomissa 31.5.1998 ilmestyneestä kirjoituksesta Tohtoriksi kuuroudesta huolimatta. Kirjoittaja Leo Pugin.

Hilkka Hyötylä viittoo kädestä käteen.

Kiasma esittelee nykytaidetta

Anu-Liisa Rönkä

Nykytaiteen museo *Kiasma* on avannut ovensa Helsingissä. Uusi museo vietti avajaisiaan toukokuun lopussa. Museo haluaa olla ihmisten olohuone keskellä kaupunkia. Museoväki haluaa ihmisten tuntevan olonsa kotoisaksi nykytaiteen parissa.

Museo sijaitsee keskellä Helsinkiä. Rakennuksen suunnitellut amerikkalainen arkkitehti **Steven Holl** sanoo näin:

– Uuden museon tontti sijaitsee Helsingin sydämessä. Länsipuolella kohoo eduskuntatalo, idässä Eliel Saarisen rautatieasema ja pohjoisessa Alvar Aallon Finlandia-talo. Tontti on erityisen haastava, sillä sen kohdalla liittyvät toisiinsa kaupungin ruutukaavat, sen lähistöllä on useita muistomerkkejä ja sen kolmionmuoto avautuu kauempana näkyvälle Töölönlahdelle päin.

Viisi kerrosta

Kiasmassa on viisi kerrosta. Eri tavoin kiertyvät portaikot, kaartuvat

käytävät ja rampit kerrosten välillä johdattelevat katsojan valoisasta aulasta kohti näyttelytiloja eri kerroksissa. Kun pysyy reitillä, voi tehdä kierroksen ja nähdä järjestyksessä kaikki näyttelyt. Mutkaisella matkalla saattaa kuitenkin kääntyä jossain risteyksessä väärään suuntaan ja eksyä reitiltä. Matkan varrella on kuitenkin lukuisia salinvalvoja, jotka auttavat oikeaan suuntaan.

Pääsisäänkäynti Mannerheimin patsaan viereltä tuo kävijän korkeaan lasikatteiseen keskusaulaan. Yleisilme on harkitun karu. Ensimmäisessä kerroksessa on vaate- ja kahvilakoiden lisäksi kahvila ja Kiasma-kauppa. Kaupasta löytää taidokirjoja, -lehtiä ja Kiasma-tuotteita.

Ensimmäisessä kerroksessa on myös lastentila Bitti sekä Kiasma-teatteri. Teatteri laajentaa museon toimintaa esittävän taiteen suuntaan. Ensimmäiseen kerrokseen on vapaa pääsy, mutta Kiasma-teatteriin on erillinen pääsymaksu.

Näyttelytilat

Toisen kerroksen länsilaidalla on kolmen peräkkäisen huoneen muodostama tila – Printti – jossa esitellään museon omia kokoelmia. Printti on valaistukseltaan erityisen sopiva esittelemään valokuvaa, grafiikkaa ja piirustuksia. Printin eteläpuolella on lähes 9 metriä korkea Studio K, joka on vaihtuvien näyttelyiden käytössä. Tästä tilasta ulkopuolella seisova Mannerheimin patsas näkyy hyvin. Printin pohjoispuolella on Mediateekki video- ja mediataiteen esittämiseen.

Kolmas kerros esittelee museon omia kokoelmia. Ripustus vaihtuu kerran vuodessa. Ripustuksen sisällä on kuitenkin myös nopeammin vaihtuvia kokonaisuuksia. Kaikkiaan nykytaiteen museon kokoelmissa on noin 4000 teosta. Kokoelmat karttavat 200 teoksen vuosivauhtia.

Tuoksuvaa taidetta

Kolmannessa kerroksessa on tällä hetkellä esillä mielenkiintoinen teos, josta voi nauttia hajuaistin avulla. Kysessä on Babylon-niminen tuoksuinstallaatio, joka koostuu 29 tuoksuvasta purkista. Tuoksujen joukossa on useita tunnistettavia mausteita, mutta myös vaikeammin

määriteltäviä hajuja. Tuoksuinstallaation ovat tehneet tanskalaiset **Christian Skeel** ja **Morten Skriver**.

Neljäs kerros on varattu vaihtuville näyttelyille. Eteläpäädyssä sijaitsee näyttelytila Kontti, joka keskittyy erityisesti mediateknologiaa hyödyntävien ja akustisesti vaativien projektien esittelyyn. Viides kerros on talon suurin näyttelytila, jonka voi jakaa pienempiin osiin väliseinillä. Suuressa näyttelytilassa on vuosittain esillä 4–5 suurta näyttelyä.

Tietoa tarjolla

Kiasmassa toimii Kiasmanet, joka on talon sisäinen tietoverkkopalvelu yleisölle. Näyttely- ja kokoelmatilojen kulkureittien varrelta löytyy kosketusnäyttöjä, jotka tarjoavat syventävää tietoa näyttelyiden teemoista ja taiteilijoista. Museossa järjestetään opastuskierroksia yleisölle. Museossa on käytettävissä myös keskusteluoppaita, jotka päivystävät etukäteen ilmoitettuna aikoina. Keskusteluoppaan kanssa voi keskustella vapaamuotoisesti nykytaiteesta.

Kiasma on auki ke-su 10–22, ti 9–17 ja ma suljettu.

Pääsymaksu 25 mk.

Internet: www.kiasma.fng.fi

Ihmeitä kesäkadulla

Anu-Liisa Rönkä

Rullaluistelijat ottivat kadut haltuunsa viime kesänä ainakin Helsingissä. Kesän alussa luistelijoita näkyi harvakseltaan. Pian rullien päällä liukui yhä useampi vastaan-tulija. Kesän lopussa ilmiöön oli jo tottunut. Hurjasti potkivaa kypäräpäistä viilettäjää ei tarvinnut enää tuijottaa suu auki niin kuin vielä toukokuussa.

Pomppukengät

Tänä keväänä kaduilla odotti uusi yllätys: pomppukengät. Ne ovat rullaluistimien näköiset monot, joissa on rullien tilalla lehtijousi. Kengät jalassaan henkilö näyttää siltä, kuin hän seisoi lyttyyn astutun vanteen päällä.

Pomppukengillä edetään iloisesti pomppien kuin hyväntuulinen jättiläinen. Nämä kengät eli Kangoo Jumpsit ovat kovasti suosittu vehje ainakin Kaliforniassa, Sveitsissä ja Saksassa. Ja pian varmasti myös Suomessa. Suomalaiset oppivat

etenemään pomppien yhtä nopeasti kuin he oppivat luistelemaan rullilla. Kesän lopulla saamme aivan varmasti nähdä sankoin joukoin pomppivia kansalaisia.

Pomppukengät suunniteltiin alunperin polvivaivoista kärsivien kuntoutusvälineeksi. Kengät lieventävät polviin juostessa kohdistuvia iskuja. Kenkä on vahva ja sen varsi tukee nilkkaa. Pohjassa on side, johon kiinnitetään käyttäjän painon perusteella valittava lehtijousi. Jos haluaa kovaa rasitusta, voi valita tavallista jäykemmän jousen.

Pomppiminen aktivoi polvien ojenta-
jalihaksia, jänteitä, suuria istumalihak-
sia sekä kehon sisäisiä lihaksia. Ryhti paranee ja tasapaino kehittyy. Liikkuessa kunto kasvaa ja kaloreita kuluu.

Potkupyörä

Kesäkadulla saattaa tulla vastaan myös toinen erikoisen näköinen vekotin – polkupyörän ja potkulaudan sekoitus eli kickbike. Tässä potkupyörässä on kaksi rengasta

kuten polkupyörässäkin, mutta polkimia ei ole. Pyöräilijän toinen jalka seisoo laudalla ja toisella hän potkii vauhtia.

Vauhtia lykkiessä koko keho saa tehokasta liikuntaa. Potkupyöräily käy hyvästä harjoituksesta keuhkoille, vatsalihaksille, selälle, sekä lantion ja jalkojen lihaksille. Potkupyörällä voi toki edetä myös aivan rauhallisesti. Potkupyörä sopii nopeleksi vaikkapa mummon kauppareissulle.

Näiden uusien vekottimien edessä ei pidä unohtaa, että aivan tavallinen pyöräily ja kävelykin on hauskaa. Ja tietysti uiminen oikeassa järvässä tai meressä.

Hei Te kaikki heikkonäköiset ja kuuloiset naiset ja miehet! Toivoin voivani löytää ystävän, joka on halukas vaihtamaan ajatuksia kanssani elämästä – olemisesta. Olen eronnut, vapaa yli 50-vuotias, iloinen nainen (168 cm ja 62 kg). Olen kiinnostunut monista asioista. Olen luonnonläheinen, harrastan ulkoilua, kävelyä, uintia ym. Olen savuton, raitis, huumorintajuinen, sympaattinen. Kirjoita, kerro itsestäsi ja toiveistasi.

Ystävälliset vastaukset tämän lehden toimitukseen, nimimerkille: Jousimies-nainen

Tulkinkäyttäjän opas

Uusi Tulkinkäyttäjän opas on ilmestynyt. Opas kertoo tulkinkäyttäjän ja tulkin yhteistyön periaatteista. Oppaan alussa käydään läpi tulkkipalvelun perusteet. Sen jälkeen käsitellään tulkin työnkuvaa ja tulkkausta kuurosokealle. Oppaan loppuosassa selvitetään sitä, miten tulkkipalvelu käytännössä toimii: mistä ja miten tulkki tilataan ja miten tulkkaustilanne sujuu.

Opas ilmestyi kesäkuussa mustavalkoisena versiona. Siitä tehdään myös pistekirja sekä äänikasetti ja videolle viitottu versio. Ja opas on saatavana myös sähköpostin kautta.

Opas muistuttaa, että tulkkaus on tulkinkäyttäjän ja tulkin yhteistyötä. Mutta myös muiden tulkkaustilanteessa mukana olevien henkilöiden on tiedettävä, miten toimitaan. Tulkkauksen onnistuminen on kaikkien osapuolten vastuulla. Tulkki tekee työnsä sitä paremmin, mitä tarkemmin tulkinkäyttäjä kertoo omista tarpeistaan ja toiveistaan.

Opas lähetetään myös kaikille Tun-
tosarvi -lehden tilaajille.

Kesätoissā kuntoutumiskeskusessa

Harri Peltola

Me työntekijät odotimme innolla kesäkuun ensimmäistä päivää, jolloin Kuulonäkövammaisten kuntoutumiskeskukseen saapui kuulonäkövammaisen kesätyöntekijä. Raumlainen **Ville Mäki** saapui avuksemme ja työskenteli kuntoutumiskeskuksessa 1. – 12. 6. 1998.

Kesätyöntekijämme on 19-vuotias nuorimies, joka menee syksyllä Uotilanrinteen lukion toiselle luokalle Raumalla. Villellä on kuulonäkövamma. Koska Ville on aiemmin ollut meillä kurssilla, hänellä oli työpaikassa tutut työkaverit. Tällöin kyettiin ottamaan huomioon Villen näköön ja kuuloon liittyvät ongelmat.

Villen työtehtävät liittyivät normaaliin toimintaamme. Hän hoiti esimerkiksi kodinhoitotöitä, postiasi- oita, tiedonhakua internetistä, esitehyllyn tekemistä sekä lehtihyllyn järjestämistä. Lisäksi työtehtäviin kuuluivat opastamateriaalin tekemistä, asioimistehtäviä kaupungil-

la sekä kyseiseen ajankohtaan liit- tyvän puutarha-aidan tekemiseen osallistumista. Voimme kertoa, että kaksi viikkoa sujui todella nopeas- ti, ainakin työnohjaajien mielestä.

Mitä taitoja tarvitaan?

Kesätyöntekijältä vaaditaan kun- toutumiskeskuksessa mm. jokapäi- väiseen elämään liittyvien taitojen osaamista (kahvinkeitto, pyykinpe- su, astioiden tiskaaminen, astian- pesukoneen käyttö, siivoaminen), sosiaalisten taitojen osaamista (kohteliaisuus, tervehtimiset), asi- oimistaitoja virastoissa ja kaupun- gilla, pitkäjännitteisyyttä ja huolel- lisuutta, ongelmanratkaisukykyä sekä halua ottaa vastaan uusia haasteita. Eli perustaitoja, jotka auttavat selviämään jokapäiväisistä arkielämään liittyvistä asioista.

Toivottavasti voimme jatkaa kesät- yöntekijöiden palkkaamista kuulo- näkövammaisten nuorten parista myös jatkossa.

Tule kulttuuripäiville!

Kuurosokeiden kulttuuripäiviä vie- tetään 25.–27.9.1998 Kuurosokei- den toimintakeskuksessa Tampe- reella. Kulttuuripäivien teema on **kuurosokeiden kulttuuri vai mo- nikulttuurisuus**.

Perjantaina ja lauantaina järjeste- tään seuraavat työpajat:

Nuorten ideapaja: nuoret suunnit- televat ja ideoivat toimintaa ja tu- tustuvat toisiinsa.

Tietokone tutuksi: tarkoitettu tie- tokoneista kiinnostuneille ja lisäop- pia haluaville.

Tarinatori: tarinointia, kerrontaa ja muistelua taide-elämyksillä maus- tettuna. Voit puhua tai viittoja omat juttusi.

Tanssin ja liikunnan iloa: mielen- virkistystä liikunnan kautta.

Käsityöläisten ideapaja: uusia ideoita ja ohjeita käsitöiden teke- misestä ja markkinoimisesta.

Savityön sankariksi: opi teke- mään savitöitä.

Askartelua kaikenikäisille: mie- lekästä tekemistä arkipäivään.

Työpajat alkavat perjantaina 25.9. lounaan jälkeen klo 13.00. Lauan- taina aloitamme klo 9.00 ja jatkam- me klo 17.00, jolloin alkaa ruokailu ja iltaohjelma.

Työpajoihin osallistuminen maksaa 150 mk. Osallistumismaksu kattaa opetuksen sekä majoituksen pe-su Hotelli Hemicassa. Matkat ja ruo- kailut jokainen maksaa itse. Tulkin majoittuminen (pe-su/2hh) maksaa 300 mk. Ruokailut järjestetään toi- mintakeskuksessa soppakeittiö- periaatteella, hinta noin 20 – 25 mk/ ateria.

Kulttuuripäivien pääjuhlaa vietetään sunnuntaina 27.9. Hervannan elo- kuvateatterissa. Tilaisuudessa kuullaan alustuksia ja keskustelua kulttuurista ja monikulttuurisuudes- ta sekä nähdään esityksiä.

Näyttelyssä on esillä kuurosokei- den taide- ja harrastustöitä. Kult- tuuripäivillä julkistetaan kuuro- sokeiden kirjoittajien runo- ja no- vellikokoelma, Vuoden Kirjoittaja sekä Vuoden Veistos 1998.

Ilmoittaudu työpajoihin lomakkeel- la, joka on julkaistu Kuurosokeiden Uutislehdessä 23/98 sekä Jäsen- kirjeessä 2/98. Palauta lomake 14.8.1998 mennessä osoitteella:

Suomen Kuurosokeat ry.
Uudenmaankatu 28 A,
00120 Helsinki, Puh. (09) 5495
3513, tekstipuh. (09) 5495 3526.

Lukijan posti

Amerikan ja Kanadan matka

Marja Heinonen

Matkustimme **Matin** kanssa Amerikkaan Seattleen toukokuussa mukanaamme tulkki. **Matin** sisko miehensä kanssa tuli hakemaan meidät lentokentältä kotiinsa maaseudulle. Automatka Sequimiin kesti kaksi tuntia.

Tutustuimme parin päivän ajan lähipaikkoihin. Kävimme Port Angelesissa ja Port Townsendissä, vanhassa satama kaupungissa. **Matti** ajoi siskoltaan lainatulla autolla. Sitten lähdimme retkeilemään Kanadaan. Menimme autolautalla yli Kanadan puolelle Vancouver Island -saarelle. Auto ajettiin lauttaan sisään. Autolautta saapui Viktorian kaupunkiin, josta jatkoimme autolla toiseen kaupunkiin Nanaimoon. Siellä auto ajettiin taas lauttaan, joka vei meidät Vancouveriin.

Vancouverissa vietimme kaksi yötä. Kävelimme paljon ja tutustuimme tähän suureen rikkaaseen kaupunkiin ja sen hienoon puistoon. Kaupungin talot olivat todella korkeita pilvenpiirtäjiä. Vanhassa kaupungissa istuimme katukahvilassa ulkona kahvilla. Vancouverin satamassa näimme todella suuren hienon risteilylaivan, joka oli todella vain rikkaille ihmisille. Palvelijat laittoivat laivaa satamassa kuntoon. Ruoka oli kaikkialla tosi hyvää, samoin kanadalainen kahvi maistui erinomaiselta.

Palasimme Vancouver Island -saarelle eri kautta taas lautalla. Lauttamatka kesti noin kaksi tuntia. Lautalla katsoimme ulkona kannella kaunista Vancouver Islandin saarta; sen korkeita vuoria ja nautimme merimatkasta. Ajoimme vielä saaren pääkaupunkiin Viktoriaan, jossa etsimme sopivan edullisen hotellin. Illalla kuljimme kaupungissa ja varsinkin sen satamassa katsomassa purjeveneitä. Oli juuri samaan aikaan satamafestivaali ja purjehduskilpailut.

Satamassa esiintyi mm. erittäin hyvä taikuri. Vasta kello kymmenen illalla menimme nälkäisinä syömään maan tavan mukaan kalaa ja ranskalasia perunoita (Fish and Ships).

Aamulla lähdimme ihaillemaan kuu-luisaa paikallista puutarhaa; Butchards Garden. Se oli todella upea: kaikkia mahdollisia kasveja ja kukkia, tuoksuja ja värejä. Monet kasvit eivät kasva Suomessa, mutta Vancouver Islandilla oli riittävän lämmintä niille. Puutarhassa kuljettiin polkuja pitkin ja kukkia oli molemmilla puolilla. Puutarhassa oli myös iso suihkulähde, jonka vieressä istuimme kahvilla. Tuli kiire lähteä takaisin satamaan ja lautalle. Satamassa oli passitarkastus, koska siirryimme takaisin Amerikkaan.

Amerikassa kävimme **Matin** siskon miehen sukulaisten luona maaseudulla Seattlen lähellä. **Matti** ajoi nyt siskon toista isompaa autoa, johon me kaikki (5 henkilöä) mahduimme mukaan. Tämän serkun luona oli paljon kissoja ja koiria. Kävimme heidän kanssaan pizzeriassa, jossa sattui olemaan kokkina kuuro mies Roy. **Matti** jutteli hänen kanssaan viittomakielellä. Myös **Matin** siskon mies Glen osasi sormiaakoset.

Teimme retkiä myös sademetsään. Siellä näimme jättipuita, joista jotkut olivat noin tuhat vuotta vanhoja, 70 metriä korkeita ja useita metrejä paksuja. Kävimme Tyynenvaltameren rannalla ja **Matti** uskaltau-

tui myös uimaan kylmään veteen ja isoihin aaltoihin.

Toisena päivänä kävimme vuorilla, jonne **Matti** ajoi kiemurtelevaa tietä pitkin. Lopulta saavuimme huipulle. Siellä oli kuin talvi; lunta ja tosi kylmä. Pilvet olivat alapuolella eli olimme pilvien yläpuolella yli kahden kilometrin korkeudessa. Kun alhaalla oli ollut noin 15 astetta lämmintä, niin oli yllätys, kuinka kylmä ylhäällä vuorilla oli. **Matti** ajoi varovasti alas mutkaista tietä.

Vielä ehdimme kahden viikon lomallamme käydä villieläintarhassa. Siellä liikuttiin autolla. Kävellä ei saanut eikä mennä ulos autosta, koska eläimet olivat vapaina alueella ja niitä katsottiin autosta. Syötimme mm. seeproille ja karhuille leipää. Karhut olivat kyllä sähköaidan takana. Karhut kiittivät leivästä nousemalla takatassuilleen ja vilkuttamalla toisella etutassulla.

Me nautimme todella matkasta niin Amerikassa kuin Kanadassakin. **Matti** ajoi hyvin ja tulkki luki karttaa. Kaikki sujui oikein hyvin ja näimme mielenkiintoisia paikkoja. Kaksi viikkoa ei vaan tunnu riittävän, vaan haaveilemme joskus vielä voivamme mennä uudestaan johonkin toiseen paikkaan Amerikassa ja samoin myös Kanadaan.

Matkalla Turkissa

Hilkka Nieminen

Oli mennyt jo kymmenen vuotta siitä, kun olin käynyt viimeksi pitimmällä ulkomaanmatkalla. Se oli silloin, kun kävin Saksassa – ihan Hampurissa asti.

Nyt oli jo kova matkakuume. Heräsin puoli neljä aamulla 19. toukokuuta. Tulkkini Virpi tuli autollaan miehensä kanssa hakemaan minut kotoani Tampereen linja-autoasemalle, josta bussilla ajoimme lentokentälle. Kone lähti Helsingistä noin klo 9. Neljän tunnin lentomatka oli miellyttävä, ei ollut liikaa ilmakeinua matkan aikana. Nautin matkasta tuolla valkeiden pilvien päällä.

Olin saanut tulkikseni Virpin, hyvän Turkin tuntijan. Hän oli 5 vuotta sitten Marmariksessa kohdannut turkkilaisen Ibon, ja mennyt pian hänen kanssaan naimisiin. Sen jälkeen Turkki on tullut Virpille tutuksi. Kun nyt astuimme koneesta Dalaman lentokentällä, niin Virpin kanssa oli helppo suunnistaa lämpöisessä kesäpäivän auringossa oikealle bussille. Se vei meidät kohti Marmaroksen hiekkarantoja ja lomaviikon ihanuuksia.

Hotellimme oli ihana. Huoneistomme oli kolmannessa kerroksessa – kaksi huonetta, suihku, parveke, täydelliset keittovälineet. Sinipohjainen suuri uima-allas oli omalla aurinkoisella pihalla; altaan vierellä lepotuoleja sekä pöytäryhmiä. Kaikki oli siistiä.

Virpi kävi kaupungilla vaihtamassa Suomen markkoja Turkin liiroiksi ja huomasimme olevamme "miljonäärejä", sillä Suomen marka on siellä hyvässä kurssissa. Se selittääkin, miksi kaikki on suomalaisten mielestä Turkissa niin halpaa.

Sitten tutustuimme kaupunkiin. Kaupunki oli täynnä hotelleja, tavaraa ja iloisia ihmisiä. Kävelimme kapeita ostoskatuja, joiden molemmin puolin oli kauppoja ja niissä kaiken maailman tavaroita. Jopa ruokaleivätkin oli asetettu kadulle. Virpi kertoi, ettei siellä ainakaan päivisin liikkunut varkaita, sillä Turkin laki on erittäin ankara. Jos varastaa vaikka leivän, voi joutua heti vankilaan.

Suunnittelimme viikko-ohjelmaksi kaikenlaista mukavaa uimisen ja auringonoton lisäksi. Torstaina vuokrasimme auton ja ajoimme 60 kilometrin päähän Muclaan markkinoille. Meitä oli kolme naista, sillä sisareni oli myös liittynyt meidän seuraamme. Virpi ajoi meitä sillä

hienolla valkoisella autolla pitkin mutkaisia teitä, halki ihanien laaksojen ja vuoriston ympäröimien maalaiskylien. Laajoilla viljelyksillä kasvoi ainakin 12 lajia hedelmäpuuta ja pensaita. Monen väriset etelän kukat rehoittivat pihalla. Matkan varrella näkyi myös eläinryhmiä, joista aasi oli meille oudoin. Kerran näin kamelinkin, jota ajaja talutti turistinähtävyytenä. En kyllä olisi uskaltanut sen selkään kiivetä.

Talot maaseudulla olivat matalia, valkoiseksi kalkittuja, punakattoisia majoja. Kaikissa isommissa kylissä oli komea moskeija talojen keskellä. Jo aikaisin aamulla kaikui joka paikassa rukoukseen kutsu moskeijoista – muslimiuskontoon kuuluva tapa.

Ajelimme pitkin Välimeren ranta-seutua. Kun saavuimme Muclan kaupunkiin, huomasimme olevamme keskellä markkinahulinaa. Siellä oli valtavat hallikatokset täynnä maalaistuotteita ja käsitöitä. Ihmisiä oli tullut matkojen päästä maaseudulta myymään ja ostamaan tavaraa. Siellä sai oikean tuntuman Turkin maalaiskyltiin ja niiden ihmisten elämään. Itse kauppapaikka kujineen muistutti Tallinnan Mustanmäen torin elämää. Siellä olisi voinut vaikka eksyä, niin pitkiä ja mutkaisia ne kauppakujat olivat.

Virpin tuttu, Tampereella asunut turkkilainen laivuri Osman, sai meidät varaamaan Välimeren saaristoristeily-matkan lauantaiksi. Lähdimme jo aamulla laivalla kauas Välimeren aalloille. Laivassa söimme matkan hintaan kuuluvan lounaan viineineen. Matkan varrella poikkesimme Paratiisi-saarella ja kävimme fosfori-luolassa ja poikkesimme kahden idyllisen kalastajakylän satamassa.

Paluumatkalla poikkesimme satamassa, jonka nimi oli Kumlubuk. Siellä oli ihana valkea hotelli, jonka piha oli ruusujen reunustama, uimaranta ja terassi ihan rannassa. Siellä viivyimme kolme tuntia. Päivä oli ihana. Välimeri aaltoili edessämme ja meressä ui meille outoja meren eläviä.

Sunnuntai-iltana kävimme kaupungin laidalla sijaitsevassa hienossa ulkoilmaravintolassa, jossa Virpi oli juhlinut häpäiväänsä viisi vuotta sitten. Sinne monet matkatoimistot tekevät retken asiakkaineen. Siellä oli myös monenlaista ohjelmaa; mm. iloiset napatanssiryhmät viihdyttivät vieraita taitavilla esityksillään. Kaikki näyttivät tuntevan Virpin hyvin, meitä halattiin lämpimästi. Saimme hienon kestituksen.

Muistot matkasta Turkkiin säilyvät iloisina lopun elämäni.

Enontekiöllä juhittiin

Hilja Rantatalo

Seurakuntatalolla oli kirkkoherra Jorma Juutilaisen ja rajaseutusisar Marketta Juutilaisen läksiäisjuhla. Tunturikerho antoi Jormalle ja Marketalle lahjaksi villapuseron, jossa oli lumihiutaleita ja valkoisia riekkoja kuusen alla, takana revontulia ja yläosassa lumisadetta. Puseron pohjaväri oli sininen ja se muistuttaa Enontekiöstä.

Juhlasta tuli hieno Marketan ja Jorman eläkkeellesiirtymisjuhla. Lupa-sivat muistaa meitä vammaisia ihmisiä ja koko Lappia.

Enontekiön kirkko on vanha ja hieno, samoin seurakuntatalo. Marja kyseli, kuinka vanha seurakuntatalo on. Meille kerrottiin, että kirkko on noin 250 vuotta vanha, seurakuntatalo on rakennettu 70-luvulla.

Hilja kiitteli ja piti pienen puheen Juutilaisille. He yllättyivät hienosta lahjasta ja olivat tyytyväisiä ja iloisia.

- Oi kuinka kauniita, oletko Sinä tehnyt, Marketta kysyi Hiljalta.
- Kyllä, Hilja vastasi.
- Kyllä me kaikkea osataan tehdä

vammaisenakin kun meillä kuurosokeilla on hyvä ohjaaja. Marja Korteniemikin osaa tehdä kaikenlaisia ilman koneitakin.

Kiitos Tunturikerholle, että osallistuitte Juutilaisen eläkkeellesiirtymisjuhlaan. Tunturikerho on seuraavan kerran koolla lokakuun lopulla. Kokoonnumme luultavasti Levin kylpylähotellissa.

Laivamatkalla

Hilkka Kasurinen

Justiina oli kerholaisten kanssa laivamatkalla Tukholmassa. Syötiin hyvää ja maisteltiin juomia. Justiina sai kokeilla taas pitkää aikaa tanssin hurmaa. Justiina sai Raimon kanssa ihan kahden tanssia autiolla tanssilattialla kaiken kansan nähden. Kovilla Raimo oli, tanssitti meidän porukan naisia. Ahdin kanssa tanssittiin valssia, ei meinannut Justiinalta onnistua kumipohjaisilla kengillä, pyörittiin väkisinkin loppuun saakka.

Bussilla tehtiin kiertoajelu Tukholmassa vanhassa kaupungissa. Oli pyhäpäivä, liikenne oli hiljaista, oli hyvä katsella ikkunasta ympäristöä. Bussi jätti keskustaan, halukkaat poistuivat omille teilleen.

Justiina lähti Nellynsä kanssa katselemaan klo 12 aukeavia tavarataloja ja kauppoja. Pari kertaa tuli käytyä pullakahvilla.

Sitten tuli Justiinalle se oikea hätä. Tavaratalossa oli hieno koneistettu WC, jota hämmästeltiin. Justiinan istuessa laudalle oli se märkä. Siitäkös Justiina sanomaan, että kyläpäs täällä on paskasta, mutta ei se niin ollutkaan. Nellyn kanssa huomattiin, että napista painamalla vesi pesee pytyä ja myös toisella vedellä pytyä laudan, joka jää kosteaksi ja päästää desinfiointiainetta.

Justiina miettimään, että tuossa istuessa nappia painamalla pesisi takapuolenkin, niin hyöty olisi molemminpuolinen. Käsien pesu ja kuivaus toimi automaattisesti; kädet hanan alle ja vesi juoksee. Samoin kuivauslaite. Ilma oli sateinen ja viileä. Käveltyä tuli paljon ja se virkisti vastapainoksi laivalla istumiseen ja löhöilyyn. Takaisin tullessa jatkettiin samoilla ohjelmilla kuin menomatallakin, vaikka vähän väsyneempinä.

Justiina on nyt muutaman päivän parannellut kotona jäseniään tanssin hytkyistä. Kiitos Eilalle matkasta ja Teille kaikille mukavasta seurasta. Ei unohdeta, vaan muistellaan menneitä muistoja ja tuntoja rakkaudella.

Matkalla mukana on vaikeavammainen vanhus ilman tulkkia, tukihenkilöä tai ystävää. Kenen on vastuuta huolehtia hänestä? Vanhus joutui yksin oman onnensa nojaan ilman seurakaveria.

On niitä, joille on tehty tämä uudenlainen korvaleikkaus paremman kuulon saamiseksi. Häiritsevien äänien keskellä kaikki eivät selviä tälläkään kuulolla. Jotkut voivat unohtaa entisen kommunikointitapansa eli viittomisen. Myöhemmin voi tulla vaikeuksia niiden kanssa, jotka viittovat. – Entiset kommunikointitavat on siis hyvä pitää muistissa ja kehittää niitä. Ne voivat olla tilanteissa hyväksi. Jos oma kuulo ja puhetapa ei riitä, niin viitotaan.

Meillä on käytössämme tulkkitoiminta, päätös oikeudesta käyttää tulkkia 240 tuntia vuodessa. Matkalle aina voi anoa tulkkia, perustelut mukaan. Tukihenkilön tai reippaan ystävän käsipuolella on vanhuksen hyvä liikkua ja seuraakaan ei puutu. Yhteistoiminta pelaa paremmin, kun on välittäjät mukana viestimiseen.

Toivotaan, että kokemukset opettavat meitä paremmin toimimaan ja ymmärtämään toinen toisiamme. Olemmehan siinä iässä, että elämämme pitää olla hauskaa laidasta laitaan.

Menneitä muistellen **Justiina**